gelden voor beiden worden natuurlik in dat fonds gestort. Dan kunnen de winsten van de Almanak dienen om ,,De Hervormer" te vergroten of tweemaal per maand uit te geven. En als de Algemene Kerkvergadering dan bepale, dat ieder gemeente de nabetrachtingskollekte met het April Nachtmaal in dit fonds stort. Is er een Kerkeraad, die met de eerstkomende Algemene Kerkvergadering zodanig voorstel of beschrijvingspunt ter tafel wil brengen? Kerkeraadsleden, er is gelegenheid uw liefde voor de Kerk die gij dient, met daden te tonen.

Als iedere predikant tevens agent wordt van ,,De Hervormer" en dit in de Almanak vermeldt, zoals wijlen Ds. Du Toit, en persoonlik bij de intekenaren in zijn gemeente de achterstallige gelden inzamelt, en zoveel mogelik intekenaar tracht te krijgen, zal het goed gaan. Heren predikanten, gij hebt niet alleen een taak tegenover uw verschillende gemeenten, maar ook tegenover de Kerk in 't algemeen. Bouwt de muren van Jeruzalem en laat het niet eens tegen u getuigen, dat gij de Wetten en Bepalingen van onze Kerk hebt ondertekend. Artikel 6 eist van u de bevordering van de belangen der Nederduits Hervormde Kerk. Onder die belangen behoren zeer zeker ook de Kweekschool en ,,De Hervormer".

Bij voorbaat dank voor de opneming, enz.

VOOR DE KERK.

OVER BOEKEN.

Van oorlog en vrede. Overdenkingen naar aanleiding van de grote oorlog, door N. S. S. Kuyper, D.A. Daamen Uitgever den Haag.

Wij hebben zeker geen gebrek aan boeken over de grote oorlog. Maar de meeste dezer boeken behandelen de strijd alleen uit een gevoels-oogpunt, en betreuren de verwoestingen en de verloren mensenlevens. Weinige schrijvers hebben gevoel voor de dieper liggende oorzaken van deze, evenals van alle oorlogen, van alle menselike handelingen. Mej. N. S. S. Kuyper bekijkt deze oorlog uit het oogpunt van de H. Schrift. Ook zij vindt die verschrikkelik, maar toch zij houdt vast aan het geloof, dat alles dus ook deze strijd onder Gods toelating en bestuur staat. Zij zegt en velen met haar, ook wij. **God werkt een werk.** Er gaat niet alleen een oordeel over Europa, er komt ook een roepstem tot Europa.

Men leze vooral No. VI dezer overdenkingen. Gaarne zou ik willen, dat velen dit boek lezen, ook dat velen het kopen. Het kost maar 1/3 en de winst is voor de Zending.

Men kan het ook krijgen bij A. H. Koomans, te Potchefstroom.

DOODSBERICHT.

Op de 17de September 1915 is overleden onze geliefde Zuster

NICLASINA ADRIANA JOUBERT,
geb. Swart,

in den ouderdom van 26 jaar, eene maand en 11 dagen, na een ziekbed van 25 dagen.

Geduldig heeft zij haar kruis gedragen, en zacht is zij heengegaan.

Zij heeft nagelaten, haar man en één kind, n.l. H. L. Joubert en C. Joubert. Ouderling P. S. van Staden was koster en heeft gelezen Johannes 11.

Ds. Roos hield de lijkrede over Openb. 14 : 13.

De bedroefde Broeders en Zusters,

J. P. SWART.
J. H. VAN STADEN.
G. J. L. GROBLER,
geb. Swart.
J. C. GROBLER.
E. J. GROBLER,
geb. Wort.

Wonderfontein, Gr. Marico.

DOODSBERICHT.

Het heeft de Heere van leven en dood behaagd om op 23 September 1915 van onze zijde weg te nemen, onze geliefde Moeder,

CORNELIA JOHANNA LABUSCHAGNE,
geboren van den Berg,

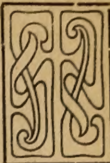
in de ouderdom van 62 jaren, 11 maanden en 28 dagen, na en smartelik lijden te hebben geleden van 15 dagen. Zij laat na een ongehuwde dochter. De belangstellenden worden hartelik bedankt voor al hun weldaden, die zij aan de overledene hebben bewezen. Vooral onze broeder Pieter van den Berg, voor de vrije woning te Wonderfontein.

Uw geachte,

A. M. BOOYSEN (echtgenoot).
L. BOOYSEN (schoonzoon).

DE HERVORMER

MAANDBLAD

gewijd aan de belangen van de NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK in Zuid-Afrika.
Onder Redactie van Ds. J. van Belkum, Ds. L. E. Brandt en Ds. J. J. Prinsloo

Uitgegeven door
A. H. KOOMANS & H. DE GRAAF, Potchefstroom.
Officiëel gedeelte onder Redactie van den Scriba der Algemeene Kerkvergadering.

Alle stukken voor het officieele gedeelte moeten vóór den 1en van elken maand gezonden worden aan Ds. J. VAN BELKUM, Jacobsstraat, Heidelberg, Transvaal.

Inteekening- en Administratiegelden te zenden aan den Heer A. H. KOOMANS, Bus 123, Potchefstroom.

7de JAARGANG :-: No. 78. :-: 15 November, 1915.

OFFICIEEL GEDEELTE.

Agenten voor „De Hervormer" zijn :
Heidelberg : Ds. Jac. van Belkum.
Johannesburg : Dr. L. E. Brandt.
Krugersdorp : de heer D. Möller.
Zoutpansberg : Ds. P. van Drimmelen.
Wolmaransstad : De heer A. van Aarde.
Bethal : Ds. J. J. Prinsloo.
Lichtenburg : De heer C. W. Engelbrecht, Bosbult, P.K. Rostrataville.
Rustenburg : De heer G. J. Jaarsveldt, Witbank, P.K. Koster.
Zeerust : A. J. Joubert, Driefontein, P.K. Wonderfontein.

Aan deze Heren kunnen Intekengelden en Advertentiën worden betaald, ook nieuwe intekenaren worden opgegeven.

Wie helpt nog?

Ds. J. J. Kuhn heeft de beroeping naar Zwartruggens aangenomen.

Ds. S. Vermooten is op 17 Oktober 1915 bevestigd als predikant, door Ds. C. W. du Toit.

Z.Eerw. is aangesteld als huweliksbevestiger voor de Transvaal.

ZONDAGSCHOOL BOEKJES.

De Scriba heeft de eer mede te delen, dat hij hoopt, vóor of omstreeks 15 December deze boekjes te verzenden. Wij moeten voorlopig 12/6 per honderd, 6/6 per vijftig en 1/3 per tien Eksemplaren vragen.

In verband hiermede deel ik mede, dat Br. C. C. A. Labuschagne, Buffelfontein, p.k. Vlakdrift, via Krugersdorp, met zijn ouderling Br. C. J. P. G. van Zijl, geld gekollekteerd heeft om het doen drukken van die boekjes mogelik te maken. Welk een heerlik hulp , waarvoor wij die Broeders recht hartelik danken.

Wanneer men nu eens dit goede voorbeeld ging volgen en de leden onzer kerk zelf gingen kollekteren voor zulke dingen, of zelf hunne bijdragen bij kerkgelegenheden aan hun diaken, ouderling of leeraar brachten, zouden we dan nog zo moeten klagen?

Ik heb in de laatste tijd zo enkele leden der gemeente bij mij gehad die hunne bijdragen zelf brachten.

Zij voelden, dat zij verplicht zijn te betalen, dat zij verplicht zijn ook ongevraagd Gode te geven, wat Hem toekomt. Immers, wie voor de Kerk werkt, werkt ook voor 't Godrijk, voor de armen, de verdrukten, de onbekeerden.

Mogen meerdere Broeders en Zusters zich opgewekt gevoelen om ook deze en dergelike dingen te doen, wij zullen ons hartelik verblijden.

v. B.

DIENSTEN TE HEIDELBERG.

Zondag 28 November op 't dorp, T. B. Bierman en C. J. Marais.
Zondag 5 December op 't dorp, BBrs. N. J. Jacobs en P. D. Bekker.
Zondag 12 December, Wijk Br. B. J. Smit.
Zondag 19 December op 't dorp, BBrs. S. J. Bronkhorst en A. J. Botha.
Zaterdag 25 December, n.m. 3 uur Voorbereiding.
Zondag 26 December, v.m. 10 uur Nachtmaal.
's Middags 3 uur Dankzegging.
's Avonds 7.30 Avonddienst.

FONDS TOT ONDERSTEUNING VAN BEHOEFTIGE STUDENTEN.

Sedert de laatste opgave is ingekomen :

Van Gem. Marico	£2	8	1
,, ,, Pretoria	2	10	0
,, ,, Johannesburg		4	0
Door Dr. Greyvenstein van Br. N. Roux Schoemansfontein, P.K. Klerksdorp...	1	0	0
Door Dr. Jac. v. Belkum van dezelfde...	1	0	0
	£7	2	1

Alle gevers hartelik dank. Hulp blijft nog nodig.

JAC. VAN BELKUM.
L. E. BRANDT.

Voor het Weduwfonds :

Door Ds. Greyvenstein van Br. N. Roux (Julie 1915)	£1	0	0
Door Ds. Jac. v. Belkum van Br. Roux	1	0	0
	£2	0	0

Voor het Algemeen Fonds :

Door Ds. v. Belkum van Br. N. Roux	£1	0	0

Deze giften zijn werkelik moedgevende verschijnselen. Zonder vragen, bewogen door de behoefte der kerk aan geld, geeft deze Broeder mildelik.

Wij danken hem hartelik.

Zullen velen dit voorbeeld volgen?

v. B.

NACHTMAALSVIERING TE KRUGERSDORP.

Krugersdorp, 25 Oktober 1915.

Vrijdagavond, 2 Oktober, kwam de Kerkeraad bijeen; het ging er alles kalm en rustig toe, wij voelden ons, niettegenstaande alle verdeeldheid op politiek terrein, toch allen één in Hem, die boven alle partijen staat, en de band der eenheid vormt, die alle partijen aan elkander binden.

Hoewel de meerderheid der gemeente niet was opgekomen, was de opkomst toch wel bevredigend.

Bij de Voorbereidingsdienst, Zaterdagmiddag om 3 uur, vond de bevestiging plaats van nieuwe leden. Het woord van Paulus : ,,Strijdt den goeden strijd des geloofs'' werd hen voorgehouden. Er werd nadruk op gelegd, dat het leven een strijd, een worsteling is, maar een schone strijd, want het gaat in die strijd om hogere dingen. 't Is de strijd des geloofs, d.w.z. een strijd, die gestreden wordt in en door de kracht, die God schenkt. Zulk een strijd was het leven voor Paulus, daarom kon hij aan het einde van zijn leven getuigen : Ik heb de strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb geloof behouden, enz.

Met de Gemeente werd bij de Voorbereidingsdienst gehandeld over Ps. 23. Nadruk werd gelegd op deze waarheid :

De mens, levende in een donkere wereld, een wereld vol zonde, vol verleiding en vol verzoeking, heeft hogere leiding nodig, heeft nodig een God van liefde, die hem als een Herder leidt, hm als een Herder beschermt tegen de gevaren, die hem van alle kanten omringen.

Zaterdagavond werd een korte gemeentevergadering gehouden, waarop broeder D. Möller herkozen werd als ouderling voor het dorp, en broeder J. J. A. Lombaard als ouderling voor Roodepoort.

Zondagmorgen vond de bediening van het Heilig Avondmaal plaats. Er werd gesproken over de woorden in Johannes 11 : ,,Ik ben de Opstanding en het Leven, die in mij gelooft, zal leven al ware hij ook gestorven.'' Dit is de heerlike waarheid, die de Christen plaatst tegenover de droevige prediking van het graf, want het graf predikt ons dood, verganklikheid, verderf, maar het Evangelie komt tot ons met de waarheid, dat het graf het laatste woord niet heeft, want die gelooft in Hem, die het leven is, zal leven al ware hij ook gestorven.

Zondagmiddag werd gehandeld over de woorden : ,,Houdt u niet vreemd over de hitte der verdrukking onder u, die u geschiedt tot verzoeking, alsof U niets vreemds overkwame. (Petr. 4 : 12).

Zondagavond was Ds. Brandt van Johannesburg tot ons overgekomen, en sprak over de betekenis van Jezus voor de zondaar, die buiten zijn Heer, krank, doof, blind en kreupel is, en alleen door zijn Heiland kan worden gered.

De stille bede van ons hart is, dat de Heer der gemeente het werk, dat gedaan werd, vruchten zal doen dragen.

Er is ook in onze gemeente veel wereldsgezindheid en doodsheid, hij, die dit leest, broeders en zusters, bidt voor onze gemeente, en niet alleen voor de onze, maar voor de ganse kerk op aarde.

S. J. S.

NACHTMAAL TE STANDERTON.

Op 16 en 17 Oktober werd door deze gemeente Nachtmaal gevierd. Aanneming was er niet, alleen een paar jonge mannen werden voorgesteld, waarom er besloten is voorlopig maar eens per jaar, met Paasfeest aanneming te hebben.

Ds. Van Belkum, als konsulent was weer met ons en heeft de diensten waargenomen. De opkomst was niet biezonder groot, maar dat zijn we om deze tijd in Standerton gewoon, omdat 't ploeg- en lammertijd is. Toch was de Avondmaalsdienst goed te noemen, omdat de leden uit het dorp vrijwel allen wa-

ren opgekomen. Het is merkwaardig, dat de gemeente op 't dorp zo is toegenomen.

Op de gemeentevergadering Zaterdagavond is besloten, het dak van de kerk te vernieuwen en elektries licht aan te brengen.

NACHTMAAL TE VREDE.

Ofschoon er in deze kleine gemeente veel komen en gaan is, blijft zij toch volhouden. Met Nachtmaal komen zij trouw bij elkander, evenals nu ook 31 Oktober.

Wij hebben besloten te proberen op Ascent Station, halfpad tussen Vrede en Standerton, grond te kopen en 'n kerk te bouwen. Wij hopen, dat het nu zal gelukken en we niet weer zullen worden teleurgesteld, als met de grond op Cornelis!

AVONDMAALSVIERING TE PRETORIA.

De opkomst bij onze Nachtmaalsviering te Pretoria was op 3 Oktober zeer groot en wij hadden gezegende dagen met elkander. Dr. J. H. Greyvensteyn sprak bij de Voorbereidingsdienst over de geschiedenis van Kaïn en Abel en wees er op, dat de Heere een hartenkenner is, die weet, wat in eens iegeliks hart omgaat. Verder hadden we Zaterdag een Bazaar die min of meer zowat £230 heeft opgebracht.

Zondagmorgen werd gesproken uit Jesaja 55. Vele van onze mensen hadden begeerte voor Nachtmaal, al zijn ook de tijden waarin wij leven zeer treurig, wat bleek toen er vijf tafels nodig waren. Z.Eerw. Dr. Greyvensteyn sprak over onze tekortkomingen in Geloof en Troost en Liefde. Ook werden een aantal nieuwe leden voorgesteld. 's namiddags werd gepreekt over Hand. 20 en de doop bediend aan vele kleine kinderen. Bij de dankzegging Zondagavond werd de dienst, evenals alle anderen door onze leeraar waargenomen, die met zijn echtgenote ons een bezoek heeft gebracht op het kerkplein bij de tenten, wat ons hoog op prijs stelt.

Wij hebben toen een paar heerlike uren op het kerkplein doorgebracht.

M. J. v. S.

NACHTMAALSVIERING TE ZEERUST, OP 16 en 17 OKTOBER.

Deze keer is het mij werkelik een grote blijdschap om het een en ander in het kort te publiseren in ons Kerkblad over bovengenoemd onderwerp. Om te beginnen. Op Donderdag de 15de Oktober werd onze nieuwe leeraar, Ds. Vermooten, op het Station te Zeerust afgehaald en vandaar naar 't Kerkgebouw gebracht, alwaar hij hartelik werd verwelkomd door Ds. Ennis, namens Kerkeraad en gemeente. Aan 't einde van deze korte plechtigheid werd hem Ps. 134 : 3 toegezongen.

De volgende morgen werd er 'n bazaar gehouden. Tot laat achtermiddag werd er nog verkocht. Deze keer was er werkelik getoond, dat er onder onze gemeente nog vele milde handen zijn, want er werd 'n kleine £400 ogebracht. Op Vrijdag vond ook de aanneming plaats. Ds. Van Drimmelen, die ons het groot genoegen deed om ook bij de inzegening tegenwoordig te zijn, hield op Vrijdagavond 'n dienst in 't Kerkgebouw.

De inzegening vond Zaterdagmorgen plaats door Ds. Du Toit van Potchefstroom en Ds. Ennis van Klerksdorp. Het gebouw was zo stampvol, dat er voor menigeen geen plaats overig was. Onder het zingen van 't eerste vers beklom Ds. du Toit de kansel en traden Ds. Van der Spuy en Ds. Ziervogel van de Ned. Herv. of Geref. Kerk, gevolgd door hun Kerkeraadsleden het Kerkgebouw binnen. Te zamen met hen kwamen ook in Ds. v. d. Heever, Ds. Ennis, Ds. Van Drimmelen, Ds. Kuhn, Ds. Vermooten en de Kerkeraadsleden van onze Kerk.

Ook enige Kerkeraadsleden van de Geref. Kerk, die ons met hun tegenwoordigheid vereerden, namen plaats te midden van de Wachters op Zions Muren. Ds. Vermooten had ook het grote voorrecht om zijn ouders tegenwoordig te hebben, gezeten recht voor de kansel.

De handenoplegging werd gedaan door de voornoemde Leeraren op 'n daartoe gemaakte platvorm vóór de kansel. Ongetwijfeld werd hierdoor 'n diepe indruk gemaakt op de toeschouwers. In de middag hield Ds. v. d. Heever de voorbereidingsdienst, waarna Ds. Ennis 46 nieuwe lidmaten voorstelde, waaronder één oude vader van 69 jaar, die toen voor het eerst Nachtmaal gebruikte.

Het kerkgebouw was te vol en daarom werd door Ds. v. d. Heever na afloop van de middagdienst ook 'n kinderdienst gehouden. Na afloop van deze dienst was er gemeentevergadering om Kerkeraden te kiezen.

In de avond vond de intree preek, door Ds. Vermooten plaats, bij welke gelegenheid er alweer geen plaats in de Kerk voor menigeen was. En er mag nu wel bijgevoegd worden, dat allen ervan genoten hebben, want zijn preek was zeer indrukwekkend en duidelik.

Als gewoonlik vond de Nachtmaalsviering op Zondagmorgen plaats. Er werden zes grote tafels bediend.

In de namiddag werden er twee diensten gehou-

den, één in de Herv. Kerk en één in de Geref. Kerk. De eerste door Ds. Kuhn en de tweede door Ds. Van Drimmelen. Deze laatste dienst werd in de Geref. Kerk gehouden, omdat gebleken was, dat er geen ruimte genoeg was in de Herv. Kerk.

Bij gelegenheid van de dienst van Ds. Kuhn werden er 22 kinderen gedoopt door Ds. Vermooten.

De kinderen kregen ook weer 'n dienst na afloop van laatstgenoemde, door Ds. Kuhn.

De afscheidspreek van Ds. Ennis, die onze konsulent was, vond plaats in de avond; terwijl Ds. Du Toit 'n dienst hield in de Ver. Kerk.

Nu nog 'n woord in het algemeen. Ik geloof niet, dat er in de geschiedenis van de Herv. Kerk van Marico zo'n grote opkomst bekend is. Wat opvallend was, is het feit, dat, niettegenstaande er zo'n groot aantal mensen waren, onder zulke onstuimig tijden, er toch maar heel weinig of liever niets gehoord of gezien werd, dat op tweedracht of ononenigheid zou kunnen gelijken. Integendeel, men hoort zelfs nu nog maar overal spreken van de heerlike ogenblikken doorgebracht bij de Kerk.

De deelneming van andere predikanten en Kerkeraden heeft zeer zeker iets goeds gewerkt ook in onze gemeente want 'n ieder vond het zo mooi en zo aangenaam. Moge de Heer het zo bewerken, dat het zo mag blijven.

JOH. v. S.

NIET OFFICIEEL GEDEELTE.

PSALM 103.

Loof den Here, mijne ziele.
Psalm 103..

Welk een mooie psalm!

Welk een heerlik lied der dankbaarheid!

Welk een troostrijk lied voor beweldadigden, die wel nog willen weten dat zij stof en asse zijn, kort van duur en broos van kracht.

De oude kerkvaders noemen het psalm-boek een tuin Gods, waarin planten en bloemen van allerlei soort worden gevonden. Van deze is zeker psalm 103 één der kleurigste en geurigste bloemen!

Men meent dat een goed en Gode welbehaaglik gebed drie grote zaken moet bevatten, n.l. dankzegging, verootmoediging en smeeking. In psalm 103 worden deze drie gevonden.

Hoe schoon is de toon der dankzegging: ,,Loof den Heer mijne ziele en vergeet gene zijner weldaden."

Er is gegronde reden voor de dichter, ja voor elk mens om zo zijn hart uit te storten.

Hoe vele en velerlei zijn niet de weldaden Gods ons bewezen van onze geboorte af. Gaf Hij ons niet onze ouders, die met liefderijke toewijding ons zwakke tere schepseltjes verzorgde en bewaarde? Heeft Hij niet voorzien in alles, wat wij nodig hadden, zodat brood, én water, én kleding én deksel ons steeds gewis waren? Bewaarde Hij ons niet op geheel ons levenspad, en behoedde Hij ons niet voor grove en openbare zonden die ons ten schande zouden hebben gemaakt voor de wereld. Al die weldaden hebben alle kinderen der mensen gemeen,— maar hoevele en velerlei zijn nog de biezondere, de private zegeningen! Uitreddingen uit verleiding, steun in verzoeking, troost onder bekommering, sterking in moedeloosheid, hulp bij bestrijding, voorkoming van rampen, bemoediging onder twijfel,— zie dat zijn zovele geestelike en biezondere zegeningen, waarvoor elk kind Gods ook jubelt en juicht:

Loof den Here, mijne ziele en vergeet gene van Zijne weldaden.

En dan, hoeveel te meer reden tot dankbaarheid hebben Gods kinderen, als zij zien op Hem, die hen zo weldoet.

Immers wij juichen, Loof den **Here**, dat is de Almachtige Schepper van Hemel en aarde, die Zijne hand opent en verzadigt al wat er leeft. De trouwe God, die voorziet in alle noden en altijd zo juist weet, waar Hij moet zorgen en waar Hij moet geven. De Redder uit alle gevaar, die de stormen doet zwijgen en de golven rustig maakt. Die God, van wie de psalmdichter zingt: de Here doet gerechtigheid en gerichten al degenen, die onderdrukt worden: die barmhartig is en genadig en groot van goedertierenheid; die niet eeuwig twist, noch de toorn behoudt; die om niet doet naar onze zonden en niet vergeldt naar onze ongerechtigheden; die gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, zich ontfermt over degenen, die Hem vrezen.

Het is die God, voor wiens voeten de sterren des hemels opgaan, als het stof voor de voet van de wandelaar; die ze allen telt, ze bij name roept, maar die ofschoon zo hoog verheven, geen mens vergeet, u ook niet vergeet afgetobte, door onweder voortgedreven sterveling; die u niet vergeet, ofschoon gij Hem niets kunt toebrengen en van u ook niets nodig heeft, geen offer, geen geschenk, geen liefde; die u niet vergeet, geen uur, geen dag van uw leven, hetzij het kort is of lang, en die u ook nooit vergeten zal. Van Hem zingen wij terecht:

O Goedheid Gods nooit recht geprezen,
Weet wij een mens, dien Gij niet treft?
Hoe snood ondankbaar moet zij wezen
Die 't hart niet vrolik tot u heft!

of willen wij zingen in de taal van de Israëliet:

Loof Hem, die u al wat gij hebt misdreven
Hoe veel het zij, genadig wil vergeven.
Uw krankheen kent, en liefderijk geneest.

En zijn wij mensen niet de meest beweldadigen onder alle schepselen. Zij wij niet meer dan de vogelen des hemels; gaan wij niet te boven de leliën des velds, voor wie God zorgt, die Hij met schone kleuren bekleed? Zijn wij zelfs niet meer beweldadigd dan de Engelen, wij, die Gods beeld dragen, wij voor wie de Zone Gods is gekomen in het vlees? Ontvangen wij, mensen niet van Hem genade voor genade, ofschoon wij de meest zodanige, de meest ongehoorzame schepselen zijn? Wij, die gedurig tegen Hem ons verzetten en tegen Hem opstaan, ofschoon Hij met weldaden ons omringt. Daarbij wij zijn slechts stof en asse: stofjes aan de weegschaal, druppelen aan de emmer: wij wier dagen zijn als het gras, gelijk een veldbloem, die heden bloeit en over wie de kille adem des winds gaat, zodat wij niet meer zijn, wier plaats men niet kent.

Zulke schepselen, die daarenboven nog zo ondankbaar zijn, dat we Hem telkens vergeten en daarom lager staan dan de os, die zijn meester, de ezel, die zijn kribbe kent, zó ondankbaar, dat wij bij elke kleine tegenspoed Hem menigmaal tot verantwoording durven roepen, alsof de Hoge God verplicht ware ons alleen met zegeningen te overladen: wij, die wel met de mond Hem prijzen, maar wier harte dikwels verre van Hem is.

Daarom is het niet meer dan recht, dat wij zingen: ,,Looft den Here mijne ziele, den Here, die Zijn troon in de hemelen heeft en toch op ons nederziet.''

Er is dus voor de christen alle reden, om te zingen: ,,Loof den Here, mijne ziele en vergeet geen van Zijne weldaden.'' Doch er is nog meer: dankbaarheid jegens mensen, dankbaarheid jegens God wordt geacht te zijn een bewijs van een edel gemoed. Met recht kan worden opgemaakt, een mens die niet geleerd heeft te danken, en ook niet dankt, is iemand van laag karakter, alleen denkend aan zichzelven. Reeds deze overweging moet een christen mens leren dankbaar te wezen. Wij willen immers goed zijn: wij willen immers aan de wereld tonen, dat wij een God hebben, die waardig is geloofd te worden van Zijn schepsel: een Vader, die verdient, dat al Zijne kinderen met dankbaarheid Zijne Naam prijzen. Waar Zijne kinderen dat doen, daar wordt de wereld jaloers en vraagt zij of zij ook zulk een God kan leren kennen; word zij begerig om ook te mogen behoren tot hen, die lof en eer en dank weten te bewijzen aan hunne Weldoener, en dus tonen dat zij ook daar die Weldoener grote gaven en zegeningen hebben ontvangen.

Wanneer wij geleerd zijn om te juichen: ,,Loof den Here mijne ziele,'' dan hebben wij ook een vast steunpunt voor ons geestelik leven. Niet ten onrechte noemt onze Catechismus het 3de deel: de leer der dankbaarheid, ofschoon daarin tot zekere hoogte, het leven des Christens beschreven wordt. Zonder dankbaarheid geen leven met God, want waar deze ontbreekt, daar voelt ook het hart tot Hem zich niet getrokken. Hoe toch zullen wij Jezus willen navolgen, als wij niet waarderen wat Hij ons zondaren voor ons heeft gedaan? Hoe zullen wij het door Hem ons opgelegde kruis dragen wanneer niet dankbare liefde s dringt? Waarom zullen wij zoeken Hem te behagen als niet het schone woord van Graaf Linzendorf in ons hart diep is ingegrifd, dat woord uitgesproken bij het zien van een geschilderd Christus hoofd met doornen gekroond: ,,dit hebt Gij voor mij gedaan, wat doe ik voor U o Here?'' Zolang niet het besef in ons leeft, dat Christus door Zijn lijden ons heeft verzoend met God, zullen wij dan vruchten der bekering kunnen dragen?

En nog ene andere overweging vraagt onze aandacht. Zullen wij in leer en prediking discipelen van Christus zijn, zo er geen dankbaarheid in ons is. Hoe kunnen wij tot anderen, tot Heidenen, tot onbekeerden, tot in de zonde levenden spreken van God en de Here Jezus Christus, als wij niet vol zijn van dankbaarheid en waardering voor hetgeen wij dan van Hem hebben ontvangen. Moet juist niet de dankbaarheid ons aansporen en zal zij het niet doen, om te vertellen welke grote dingen God aan ons heeft gedaan. Wanneer in de Evangeliën of in de Handelingen door Jezus en Zijne discipelen wonderen gedaan worden, of toespraken gehouden dan vinden we telkens de opmerking: dat allen die het zagen of hoorden, God loofde en de grote daden Gods verkondigde. Waarom niet ook zo in onze dagen? Is er minder reden tot dank? Is God veranderd? Is Jezus niet meer dezelfde? Of is ons hart zo koud, zijn **wij** zo ondankbaar, dat wij van de grote werken Gods niet meer kunnen spreken?

Is ook de dankbaarheid niet een grote kracht, in het gemeentelik leven! Wat kan ieder kind

Gods, wat kan ieder ouderling of diaken, wat kan ieder leeraar in 't biezonder meer tot aansporing, meer tot opwekking zijn dan juist de dankbaarheid jegens de Heer, die zo genadiglik met God ons verzoende: die al onze krankheden genas, en onze zonden droeg. Wat doen we in ons dageliks leven? Als een geneesheer ons beter maakt, gaan we dan niet heen en vertellen we het overal: die dokter heeft ons gezond gemaakt. Wanneer we op onze weg een mens ontmoetten, die ons helpt in nood, of raadt bij onzekerheid; zeggen we dan ook niet aan anderen, waar we hulp in nood en raad in moeielikheid hebben ontvangen.

En zwijgen we dan, wanneer God ons weldoet?

Och of we wat meer dankbaar waren! Dat we meer de hulpbehoevendenden, de verdrukten, de ellendigen, de kleinen, de armen wilde helpen en troosten uit dankbaarheid en wanneer wij verstaan dat onze kracht te kort schiet, dat wij ze dan spreken van die God: wiens goedheid is boven alle gedachten, en wiens genade altijd is overvloedig, spreken van die Hemelse Vader, die altijd zorgt. Waarom toch spreken we niet meer van Hem?

Zou er ook niet minder klagen en zuchten en murmureren zijn, als er meer dankbaarheid was. Zijn niet Gods zegeningen meer dan Zijne kastijdingen? Zijn zelfs niet Zijne kastijdingen voor Zijne kinderen zegeningen, bewijzen van Zijn vaderlike bezorgdheid over een kind, dat een verkeerde weg kon opgaan, doch door de bezoeking tot het rechte pad terugkeerde. Gewis, ware dankbaarheid kan en zal ons bewaren voor klagen en zuchten, bewaren dat wij niet als Israël steeds vragen naar de vleespotten van Egypte, als wij weten, dat des Heren sterke hand ons niet alleen bevrijdde, maar ook veilig leiden zal naar het land der ruste en des vredes.—

V. B.

BRIEVEN VAN OOM SAREL.

Uitkijk, November, 1915.

Waarde Neef,—

Iemand heeft eens gezegd of geschreven: „Oude boeken zijn als oude vrienden. Hoe meer men ze leest des te beter verstaat men ze en des te liever worden ze ons, evenals goede oude vrienden.

Uw oom heeft enkele zulke oude boeken en als hij eens tijd heeft, neemt hij ze van het boekenrak en bladert er in en leert ze weer eens opnieuw. Een der laatste avonden nam ik weer een oud boek meer dan honderd jaren oud, en ik vond daarin een brief door een vader geschreven aan zijn zoon, Johannes.

Aangezien we nu zeker allen lang genoeg genoten hebben van politiek en de meesten onzer verzadigd zijn van politiek heb ik goed gedacht voor de verandering u enige stukken uit die brief over te schrijven. Uw oom hoopt dat de drukker het drukken wil.

De brief begint als volgt:

Lieve Johannes!

De tijd komt zachtjes nader, dat ik op dat pad moet gaan waarop niemand weer omkeert. Ik kan u niet medenemen en laat u dan achter in ene wereld, waarin goede raad niet overvloedig is.

Niemand is van zijne geboorte af verstandig: tijd en ondervinding leren hier en vegen de dorsvloer.

Ik heb de wereld langer gezien dan gij.

Het is, mijn lieve zoon, niet alles goud wat er blinkt en ik heb menige ster van de hemel zien **vallen** en menige stok, waarop men steunde, **breken.**

Daarom wil ik u wat raad geven en u zeggen wat ik gevonden en wat de tijd mij geleerd heeft.

Niets is groot, wat niet goed is, en niets is waar, wat niet bestaat.

De mens is hier op aarde niet thuis, en hij gaat hier niet toevallig in het niets waardig kleed om. Want zie maar, alle andere dingen hier op aarde, met en naast hem gaan voorbij, zonder dat zij dit weten; maar de mens is zich daarvan bewust, en is als een hoge vaststaande muur, waaraan de schaduwen der dingen voorbijgaat. Alle dingen met en naast hem, gaan voorbij, aan ene buiten hen staande willekeur en macht onderworpen; de mens is op zich zelven aangewezen en draagt zijn leven in eigen hand.

Het is voor hem niet onverschillig of hij rechts, of links gaat. Laat u niet wijs maken, dat hij zich zelven raad zou kunnen geven, en zelf zijn weg kent.

Deze wereld is voor hem te klein, en de onzichtbare ziet hij niet en kent hij niet.

Spaar u zelven nutteloze moeite en kwel u zelven niet en denk over u zelven na.

Acht u zelven te goed, om kwaad te doen.

Hecht uw hart niet aan vergankelike dingen.

De waarheid richt zich niet naar ons, mijn zoon, maar wij moeten ons naar haar richten.

Wat gij zien kunt, zie dat; gebruik uwe ogen, en ten opzichte van het onzichtbare en eeuwige, houdt u vast aan **Gods woord.**

Blijf getrouw bij de godsdienst uwer vaderen.

Haat de onnozele mensen, die over theologie **praten.**

Wees voor niemand zo bang, als voor u zelven. In het hart woont de Rechter, die u niet bedriegt; aan Zijne stem moet ons meer gelegen zijn, dan de bijval der ganse wereld en de wijsheid der Griekse en Egyptenaren. Neem u voor, mijn zoon, nooit iets te doen tegen Zijne stem, en welke plannen gij hebt, en wat gij u ook voorneemt, sla u eerst voor 't hoofd en vraag Hem om raad. Eerst spreekt Hij maar zachtkens en stamelt als een onnozel kind; maar, wanneer gij die onnozelheid eert, dan wordt die tong langzamerhand los, en zal Hij verstaanbaar spreken.

Leer gaarne van anderen, en waar van wijsheid, mensengeluk, licht, vrijheid, deugd, enz. gesproken wordt, luister daar goed toe. Maar vertrouw niet dadelik onvoorwaardelik alles, want niet alle wolken hebben water, en er zijn verschillende soorten van wijzen. Zij menen ook, dat zij het rechte einde hebben, wanneer zij over deze dingen kunnen spreken en spreken. Dat is echter niet zo, mijn zoon! Men is niet van alle dingen op de hoogte, omdat men er over redeneren kan en redeneert. Woorden zijn maar woorden, ook wanneer ze zo licht en vlug komen: wees daarom op uw hoede, want de paarden, die een volle vrachtwagen achter zich hebben, gaan maar stadig.

Verwacht niets van drijvende drijvers; waar geraas is op de straten, ga daar voorbij.

Wanneer iemand u wijsheid wil leren, kijk hem goed in de ogen. Denkt hij wat van zichzelven: laat hem staan en tracht zijn klanditie te ontlopen, al ware hij ook nog zo geleerd en beroemd. Wat men niet heeft, kan men ook niet geven. Niet hij is vrij, die wel kunnen doen, wat hij wil, waar hij is vrij, die kan willen, wat hij moet doen. Niet hij is wijs, die meent, dat hij wat weet, maar deze is de wijze, die zijne onwetendheid kent, en door deze is kennis, van zijn duisternis is genezen.

Wat in de hersens is, dat is in de hersens: en bestaan is de eerste van alle goede hoedanigheden.

Is het u te doen om wijsheid, zoek haar en niet u zelf breek uw wil, en wacht geduldig de gevolgen af.

Denk gedurig aan heilige dingen, en wees verzekerd, dat dit voor u niet zonder voordeel is en dat het zuurdeeg het gehele deeg doorzuurd.

Veracht gene godsdienst, want hij is naar de geest te beoordelen, en gij weet niet, wat onder onaanzienlike beelden verborgen is.

Het is gemakkelik iets te verachten, mijn zoon, maar iets te verstaan is beter.

Leer een ander nooit eerdat ge zelf geleerd zijt.

Neem u de waarheid voor u aan, wanneer gij kunt, en laat u u gaarne om haten: maar weet, dat **uw** zaak niet de zaak der waarheid is, en pas op, dat deze twee niet in een vloeien, want anders hebt gij uw loon weg.

Doe het goede en bekommer er u niet over, wat daarvan wordt.

Wil slechts een ding, maar wil het met geheel uw hart.

Zorg voor het lichaam, doch niet zo, alsof het uwe ziel was.

Wees aan de overheid gehoorzaam en laat anderen over haar strijden.

Wees oprecht jegens iedereen, maar schenk uw vertrouwen niet te gemakkelik.

Bemoei u niet met vreemde dingen, maar doe uw eigen zaken met ijver.

Vlei niemand, maar laat u ook niet vleien.

Eer een ieder naar zijn stand, en maak hem beschaamd als hij het niet verdiend.

Wees niemands schuldenaar; maar wees zo beleefd alsof allen uwe schuldeisers waren.

Wil niet altijd grootmoedig wezen, maar wees altijd rechtvaardig.

Bezorg niemand grijze haren, maar weest niet bekommerd om die haren, als gij recht doet.

Help en geef gaarne als gij hebt, en denk daarom niet meer van u zelven: en wanneer gij niets hebt, zo hebt de beker koud water bij de hand, en denk daarom niet minder van u zelven.

Doe geen meisje smart aan, en bedenk, dat uwe moeder ook een meisje geweest is.

Hecht u niet aan een groot man.

Zit niet in het gestoelte der spotters; zij zijn onder alle schepselen, de ellendigsten.

Heb eerbied niet voor de huichelaars, wel voor de vrome mensen; volg deze. Een mens in wiens hart ware godsvrucht woont, is als de zon, die licht en warmte geeft, ook al spreekt zij niet.

Doe die dingen, die hun loon waardig zijn, maar verwacht dat niet.

Hebt ge noden, klaag aan u zelf, niet aan anderen.

Hebt altijd iets goeds in de zin.

Als ik zal gestorven zijn, druk dan mijn ogen toe, maar beween mij niet.

Help uwe moeder: eer haar zo lang zij leeft, en begraaf haar naast mij.

Denk dageliks na over dood en leven, of gij het vinden moogt, en heb goeden moed: ga niet uit de wereld, zonder uwe liefde en eerbied voor de Stichter van het Christendom, door iets bewezen te hebben in het openbaar.

UW TROUWE VADER.

Wat zegt ge van deze brief, Neef Willem.

Denkt gè ook niet, dat zij nog eens verdient, weer gedrukt te worden. Welk een trouw vaderhart spreekt er uit, maar hoe vol levenslessen voor jonge mensen bevat zij.

Leer die brief, lees hem dikwels en ge zult ook uit vinden, dat hij u in vele dingen helpen kan en u beter maakt.

Na de heerlike dagen en regen van het laatste der vorige maand, is het nu weer warm en droog op Uitkijk. Toch hebben wij alle reden, om te zeggen: Loof den Heer mijne ziele, en vergeet geen van Zijne weldaden. Zie toch hoe fraai en groen het gras is; hoor toch hoe de vogels zingen; merk op hoe het vee groeit en vet wordt.

Ware het nu ook maar vrede! Wanneer zal die komen? Ja, wanneer?

God regeert!

Met vele groeten ook aan vrouw en kinderen,

Uw Oom

SAREL.

VERSLAG VAN DE ALG. KASSIER OVER AUGUSTUS 1915.

Ontvangsten.

Saldo...		£360 5 8
Alg. Fonds:		
Almanakken: Ds. Brandt...		5 2 3
Weduwfonds:		
Bijdragen Gem. Vereeniging	5 0 0	
Interest:		
F. G. P. Peters	7 10 0	
C. A. v. d. Plas...	6 0 0	
		18 10 0
		£383 17 11

Uitgaven.

Alg. Fonds:		
Reiskosten...	8 2 4	
Kostersdiensten	1 6 6	
Auditie 1912—1914	31 10 0	
		£40 18 10
M. Couzijn, onkosten re Verkoop van Sekuriteit		2 2 0
Saldo...		340 17 1
		£383 17 11

L. E. BRANDT,
Voorz. Fin. Kommissie.

H. J. TH. W. ROORDA,
Alg. Kassier.

VERSLAG VAN DE ALG. KASSIER OVER SEPTEMBER 1915.

Ontvangsten.

Saldo		£340 17 1
Alg. Fonds:		
Bijdragen Gem. Middelburg		11 6
Almanak:		
J. J. Botha...	1 10 0	
Gem. Zoutpansberg... ...	4 5 6	
		5 15 6
Wetten:		
Gem. Lichtenburg	2 0	
Gem. Zoutpansberg ...	2 3 0	
		2 5 0
Notulen Gem. Zoutpansberg		14 0
Weduwfonds Bijdragen:		
Gem. Potgietersrust	1 18 10	
Gem. Middelburg...	1 6 6	
Gem. L. Trichardt	1 0 6	
Gem. Zoutpansberg	3 12 4	
		7 18 2
Interest:		
S. Hugo...		4 7 6
		£362 8 9

Uitgaven.

Per Algemeen Fonds, Bankkosten ...	2 9
,, Saldo	£362 6 0
	£362 8 9

L. E. BRANDT,
Voorz. Fin. Kommissie.

H. J. TH. W. ROORDA,
Alg. Kassier.